

Løn, som efter Forordningen af 29de Juli 1819 var den sædvanlige; og Ministeriet har, naar det har overtydet sig, navnlig ved Amtsraadets Betænkning, om, at Communen kunde taale at betale den fulde Løn, bevilget det. Ministeriet staaer her paa en Maade imellem to Klipper, nemlig mellem den almindelig udtalte Interesse for Skolelærernes Raars Forbedring og saa de udtalte Ønsker om Communernes Frihed og Selvstændighed. Men jeg har ikke ved saadanne Leiligheder kunnet tage i Betænkning, at tillægge Skolelærerne den Løn, som Anordningen af 29de Juli 1814 hjemlede at bestemme, da det er Noget, som Overbestyrelsen (den Tid Cancelliet) kunde tillægge dem uden Hensyn til Communens Samtykke. Altsaa, Spørgsmaalet er kun, om Communen kan taale at give det; men, naar Amtsraadet, som jo maa kjende de kommunale Forhold over hele Amtet, bestemt har erklæret sig for, at den kunde udrede det, saa har jeg ogsaa ladet den give det. Det er mig meget kjært, at den ærede Læser har udtalt, at det er et almindeligt Ønske i Landet, at Skolelærerne skulle have den fulde Løn, og altsaa tør jeg haabe, at jeg ved at handle som foranført har truffet det, som var det almindelige Ønske. Jeg maa forøvrigt her bemærke, at det langtfra ikke er Noget, man gaaer letfindigt til, at bestemme Lønnen højere, end Sogneforstanderskabet samtykker; men man binder sig dog ikke saaledes dertil, at man jo, naar man paa en eller anden Maade kommer til Overbeviisning om, at Communerne kunne taale det, holder fast derved. I Kjøbstæderne er Stillingen noget anderledes, thi, der er egentlig slet ikke nogen fast Bestemmelse for, hvad man maa tilstaae; det var aldeles overladt til Cancelliets Bestemmelse, efterat have modtaget Forslag fra vedkommende Autoriteter, og er altsaa nu overladt til Overbestyrelsen for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Men man har saa i Grunden mindre Frihed i den Henseende; thi just fordi at Friheden, naar man opfatter den ganske efter Bogstaven, er aldeles ubegrændset, gaaer man ikke let til at benytte den. Men i Kjøbstæderne er det virkelig ogsaa meget sjældent Tilfældet, at de ikke ville tilstaae det, som er rimeligt, og som de kunne bære. Jeg troer

ogsaa, at der i mange Landsbyfogne er en saadan Stemning; men den er dog ikke overalt, og det er jo ogsaa vistnok, at den Mødestand, der møder og har modt ligesaa Skolevæsenets Begyndelse fra adskillige Sognedistricters Side i Jylland, har sin Grund i disse Districters mindre Velhaverhed, idet at enhver Byrde for dem er tung at bære, hvortil ogsaa kommer, at denne deres mindre Velhaverhed ogsaa gjør, at de leve tærveligere og have mindre Fordringer til Livet, og altsaa kræver, at den, der træder i Samfund med dem som Skolelærer, skal ogsaa leve paa en mere indskrænket Maade end Skolelærere i andre mere velhavende Sogne.

Forsaa vidt som der er Tale om, at Skolelæreres Enter og Børn ofte maa lide Nød, saa tvivler jeg aldeles ikke paa, at det er Tilfældet, men jeg troer dog ogsaa, at der ikke er nogen Klasse i Staten, hvor ikke Enter og Børn kunne være underkastede Trang, naar Familienforsorgeren tidlig døer bort. De Pensioner, der kan tilstaaes navnlig Børn af Embedsmænd efter Pensionsløven, ere meget indskrænkede, og selv, hvor der haves noget mere end der efter denne Lov kan faaes, ere de Vedkommendes Raar ofte overmaade ringe, men det staaer ikke i Statens Magt, at hjælpe Alle, de maae ogsaa gjøre Noget for at hjælpe sig selv. Tilfældige Omstændigheder gjøre, at ikke Alle ere istand til at hjælpe sig selv, og de bestunde sig da i en trængende Forsatning. Imidlertid er der jo gjort endeel for Skolelæreres Enter saavel som for afgaaende Skolelærere, og det forholder sig, som jeg nylig havde Leilighed til under en anden Sag at tilkendegive, at der bliver fra Skolelærerhjelpekasserne gjort mere i den senere Tid, end der blev gjort før, og det er, fordi de have faaet større Gyde dertil. Det vil vist ikke være den ærede Rigsdagsmand ubekjendt, at der i Overeensstemmelse med et Forslag, som Cancelliet i 1846 forelagde de jydde Stænder, men som ikke der vandt Bifald, siden er ved en Lov, jeg troer i 1850, gjort en Deling af den saakaldte geistlige og verdslige Entekasse i Jylland, der maatte anses som en herreløs Gjenstand, saaledes at Skolelærerhjelpekasserne deraf fik den halve Deel, som udgjør 46,000 Rbd.,